

NORGES HØYESTERETT

Den 28. mars 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Ringnes og Bergh i

HR-2025-590-U, (sak nr. 25-033482STR-HRET), straffesak, anke over dom:

Påtalemyndigheten

mot

A

(advokat Rikke Tangen de Vibe)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder påtalemyndighetens anke over dom i straffesak der tiltalte ble frifunnet for brudd på et innreiseforbud til Norge.
- (2) A ble 13. september 2024 tiltalt for overtredelse av utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav e, jf. § 124 første ledd. Grunnlaget for tiltalen lyder:

«Lørdag 15. juni 2024 reiste han inn til Norge og tok senere opphold i ---veien 00 i X. Dette til tross for at han ved UDI sitt vedtak av 20. desember 2010 ble varig utvist fra Norge. Han ble uttransportert fra Norge til Marokko den 12. juni 2018.»
- (3) I forbindelse med påtalemyndighetens anke til Høyesterett, ble tiltalen rettet den 4. februar 2025 til å gjelde utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav e, jf. § 71 andre ledd. Bakgrunnen for rettingen er at A ble utvist fra Norge etter reglene som gjelder for tredjelandsborgere i utlendingsloven kapittel 8, og ikke etter de særlige reglene som gjelder for EØS-borgere i kapittel 13.
- (4) Sis- ja Nuorta-Finnmárkku diggegoddi - Indre og Østre Finnmark tingrett avsa 15. november 2024 dom, hvor A ble dømt i henhold til tiltalen til fengsel i 1 år.
- (5) A anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.
- (6) Hålogaland lagmannsrett traff 11. desember 2024 beslutning om at anken henvises til ankeforhandling.
- (7) Uken før den berammede ankeforhandlingen oppdaget forsvareren at Høyesterett hadde en sak til behandling som gjaldt tilsvarende EØS-rettslige problemstillinger som denne saken, og varslet aktor om dette. Det dreide seg om sak nr. 23-52214STR-HRET, som ble behandlet av

Høyesterett i storkammer 22. til 24. januar 2025. Aktor ba om at saken ble utsatt frem til Høyesteretts avgjørelse i storkammersaken forelå, mens forsvareren ba om at begjæringen om utsettelse ikke skulle tas til følge. Lagmannsretten besluttet at saken ikke skulle utsettes, og la i denne sammenhengen blant annet vekt på at tiltalte var varetektsfengslet.

- (8) Hålogaland lagmannsrett avsa 21. januar 2025 dom, hvor A ble frifunnet. Bakgrunnen for frifinnelsen var at lagmannsretten kom til at tiltalte hadde ervervet en rett til innreise og opphold i Norge etter EØS-retten, som innebar at han ikke kunne straffes for å ha brutt innreiseforbudet. Det ble særlig vist til EFTA-domstolens rådgivende uttalelse i storkammersaken (sak E-6/23), som ble avgitt 2. juli 2024.
- (9) *Påtalemyndigheten* har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet og saksbehandlingen. Det er i korte trekk anført:
- (10) Lagmannsretten har ikke foretatt en riktig vurdering av hva som er de relevante og springende vurderingstemaene etter EØS-retten. Dermed har både den generelle lovtolkningen og den konkrete lovanvendelsen blitt uriktig. Feilene har ledet til frifinnelsen.
- (11) Som saksbehandlingsfeil er det anført (i) at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle og ikke tilstrekkelige til å prøve rettsanvendelsen, (ii) at saken ikke er forsvarlig opplyst, jf. straffeprosessloven § 294, og (iii) at lagmannsretten har anvendt uriktige bevisregler.
- (12) Prinsipalt er det lagt ned påstand om at lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves i ankeutvalget etter straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a. Subsidiært er det lagt ned påstand om at anken tillates fremmet til behandling i Høyesterett.
- (13) Påtalemyndigheten har også inngitt merknader om betydningen av Høyesteretts storkammerdom, HR-2025-490-S. Det er gjort gjeldende at storkammerdommen understøtter påtalemyndighetens anke i denne saken, og støtter opp under at lagmannsrettens dom både er beheftet med uriktig lovanvendelse og saksbehandlingsfeil.
- (14) A har inngitt anketilsvar og merknader til Høyesteretts dom i storkammersaken. Det er i korte trekk anført:
- (15) Det foreligger ingen feil ved lagmannsrettens lovanvendelse eller saksbehandling som tilsier at lagmannsrettens dom bør oppheves etter straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a, eller som tilsier at anken bør tillates fremmet. Siden utlendingsmyndighetene ikke har foretatt en fornyet vurdering av om utvisningsvedtaket kan opprettholdes etter de strengere reglene for utvisning av EØS-borgere, var det dessuten ikke grunnlag for straffeforfølgning. Det skulle derfor aldri ha vært tatt ut tiltale i denne saken.
- (16) Høyesteretts storkammerdom bekrefter at Hålogaland lagmannsretts lovanvendelse knyttet til EØS-reglene er riktig, og at den konkrete begrunnelsen som er gitt er dekkende og tilstrekkelig. Høyesterett har ikke kompetanse til å overprøve den konkrete vurderingen, fordi Høyesterett ikke kan prøve bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Anken bør derfor ikke tillates fremmet.
- (17) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at en anke over lagmannsrettens dom i straffesak kan avgjøres uten ankeforhandling når ankeutvalget enstemmig finner det klart at dommen helt eller delvis bør oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.

- (18) Høyesterett har i storkammerdommen HR-2025-490-S avklart at en tredjelandsborger som er gift med en økonomisk inaktiv EØS-borger, kan erverve en avledet rett til innreise og opphold i EØS-borgerens hjemstat, jf. avsnitt 105–107 i dommen. De nærmere vilkårene for å erverve en slik avledet rett er gjennomgått i avsnitt 108–117. Her er det blant annet redegjort for at det gjelder krav til arten og varigheten av EØS-borgerens forutgående opphold i en annen EØS-stat, vertsstaten. EØS-borgeren må også ha hatt tilstrekkelige midler til livsopphold for seg og sin familie og ha vært dekket av sykeforsikring under oppholdet i vertsstaten. Bare når disse vilkårene er oppfylt, vil en ektefelle fra tredjeland ha ervervet avledede rettigheter til innreise og opphold i EØS-borgerens hjemstat.
- (19) Etter ankeutvalgets syn fremgår det ikke av lagmannsrettens domsgrunner at de vilkårene som er oppstilt i storkammerdommen, er vurdert. Ut fra dette finner utvalget enstemmig at det er klart at lagmannsrettens dom må oppheves, jf. straffeprosessloven § 343 andre ledd nr. 8 og § 323 tredje ledd bokstav a. Ettersom det kan bli behov for ny bevisførsel for å vurdere om tiltalte oppfyller vilkårene for en avledet oppholdsrett etter EØS-retten, må også ankeforhandlingen oppheves, jf. HR-2025-490-S avsnitt 136.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

Arne Ringnes
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Espen Bergh
(sign.)